

PRAKSISOVERSIGT · STRAFFERET

Praksisoversigt over underslæb (straffeloven § 278)

Strafudmåling og gerningsformer ved tilegnelse af betroede midler

Version 1 Opdateret 6. jun. 2026 4 afgørelser · 2004–2024

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Underslæb efter [straffeloven § 278](#) rammer den, der for at skaffe sig eller andre uberettiget vinding tilegner sig fremmed rørligt gods. Bestemmelsen har tre gerningsformer: tilegnelse af en ting i varetægt (nr. 1), fragåelse af modtagelse af lån eller ydelse (nr. 2), og uretmæssigt forbrug af betroede penge (nr. 3). Gerningsindholdet har stået uændret siden straffelovens vedtagelse i 1930, mens strafferammerne i §§ 285, 286 og 289 løbende er justeret. Praksis viser typesager fra kasserere, bogholdere og advokater med straffe fra bøde til 4½ års fængsel, afhængigt af beløbets størrelse, varighed og tillidsbruddets karakter.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Underslæb efter § 278 forudsætter tilegnelse – gerningsmanden skal have disponeret over godset som sit eget (forbrugt, solgt, pantsæt eller sammenblandet med egne midler).
- 02** Normalstraffen for underslæb er bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder efter § 285, stk. 1.
- 03** Grænsen for bødestraf (§ 287) er 8.000 kr., eventuelt lidt højere når erstatning er betalt.
- 04** Underslæb af særlig grov beskaffenhed henføres under § 286, stk. 2, med strafferamme op til 8 år – navnlig på grund af vindingens omfang, udførelsesmåden, eller et større antal forbrydelser.
- 05** Forsæt til tilegnelse skal foreligge på dispositionstidspunktet – rent låneforhold uden tilegnelseshensigt er et civilretligt erstatningsspørgsmål.
- 06** Tillidsforholdet er centralt for strafudmålingen: jo mere betroet gerningsmandens stilling er, desto strengere straf.
- 07** Tilståelse og fuld erstatningsbetaling indgår som formildende omstændigheder, men udelukker ikke ubetinget fængselsstraf ved millionbeløb.
- 08** Underslæb adskiller sig fra mandatsvig (§ 280) ved kravet om tilegnelse – mandatsvig kræver kun misbrug af fuldmagt med formuetab til følge.
- 09** Underslæb adskiller sig fra bedrageri (§ 279) ved, at offeret allerede frivilligt har overgivet godset – ingen vildfarelse er nødvendig.

- 10** Dokumentfalsk (§ 171 jf. § 172) indgår hyppigt som et sideløbende forhold ved groft underslæb, typisk manipulation af fakturaer eller regnskaber.
- 11** Foreninger og arbejdsgivere der rammes af underslæb skal dokumentere tabets størrelse konkret for at opnå erstatning – en skyldnererklæring er ikke i sig selv tilstrækkelig dokumentation.
- 12** Advokater der begår underslæb af klientmidler overtræder tillige vedtægten om advokaters pligter med hensyn til behandlingen af betroede midler.

§ 1 Gerningsindholdet i straffelovens § 278 – tre gerningsformer

Bestemmelsen i [straffelovens § 278](#) rummer tre selvstændige gerningsformer:

- **Nr. 1:** Tilegnelse af en fremmed rørlig ting, der er i gerningsmandens varetægt, uden at forholdet falder ind under [§ 277](#) (tyveri). Klassisk eksempel: En person har lånt en genstand og sælger den som sin egen.
- **Nr. 2:** Fragåelse af modtagelsen af pengelån, andet lån til eje eller en ydelse, for hvilken der skal svares vederlag.
- **Nr. 3:** Uretmæssigt forbrug af betroede penge, selv om gerningsmanden ikke var forpligtet til at holde disse afsondrede fra sin egen formue. Dette er den hyppigst anvendte gerningsform i praksis – kasserere, bogholdere og andre med adgang til andres midler.

Det fremgår af [straffelovens § 278, stk. 2](#), at nr. 1 ikke omfatter dispositioner over købte genstande med ejendomsforbehold.

Bestemmelsens ordlyd har stået uændret siden straffelovens vedtagelse i 1930. Forarbejderne til den oprindelige formulering (lovforslag som fremsat 1929/1 LSF 57 af 11. oktober 1929) anførte blot, at paragraffen kun i formen afveg fra Kommissionens Udkast.

Den centrale betingelse er **tilegnelse** – gerningsmanden skal have disponeret over godset, som om det var hans eget. Simpel forsinkelse med tilbagelevering eller uforsætlig sammenblanding etablerer ikke underslæb. Forsættet skal foreligge på det tidspunkt, hvor besiddelsen forvandles til disposition for egen regning.

LOV

[Straffeloven § 278, stk. 1, 2](#)

§ 2 Strafferammer og kvalifikationsgrænser – §§ 285, 286 og 287

Strafudmålingen for underslæb følger et trinvist system:

Bestemmelse	Strafferamme	Anvendelsesområde
§ 287, stk. 1	Bøde	Mindre strafværdige forhold (under 8.000 kr.)
§ 285, stk. 1	Bøde eller fængsel indtil 1 år 6 mdr.	Normalstraffen
§ 286, stk. 2	Fængsel indtil 8 år	Særlig grov beskaffenhed
§ 289, stk. 1	Fængsel indtil 8 år	Grov skatte-/afgiftskriminalitet

Ifølge [Rigsadvokatmeddelelsen om formueforbrydelser](#) fastsættes straffen normalt efter [§ 285](#), medmindre forholdet er af særlig grov beskaffenhed ([§ 286, stk. 2](#)) eller mindre strafværdigt ([§ 287](#)).

Værdigrænsen for [§ 287](#)-behandling er 8.000 kr., eventuelt lidt højere, når erstatning er betalt. Ved førstegangsforsøelse under denne grænse idømmes bøde svarende til det dobbelte af det tilegnedes værdi (dog mindst 1.000 kr.). Rigsadvokatmeddelelsen fastslår, at disse bødepåstande som udgangspunkt også kan anvendes for underslæb.

[Straffelovens § 286, stk. 2](#) finder anvendelse når underslæbet er af "særligt grov beskaffenhed navnlig på grund af udførelsesmåden, eller fordi forbrydelsen er udført af flere i forening, eller som følge af omfanget af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået." Denne bestemmelse, der dækker §§ 278-280 og 283, har en strafferamme på fængsel i op til 8 år.

LOV

[Straffeloven § 285, stk. 1](#)
[Straffeloven § 286, stk. 2](#)
[Straffeloven § 287, stk. 1](#)
[Straffeloven § 289, stk. 1](#)

§ 3 Bogholdere og kasserere – den klassiske typesag

Den hyppigste underslæbstype i dansk retspraksis er funktionærers tilegnelse af arbejdsgiverens eller foreningens midler over tid. Disse sager karakteriseres typisk af:

- Adgang til konti og betalingssystemer som led i ansættelsen
- Gradvise overførsler der eskalerer over måneder eller år
- Dokumentfalsk til tilsløring (manipulerede fakturaer, regnskaber)
- Opdagelse først ved revision, personaleskifte eller tilfældighed

En central illustrativ sag er [1-4879/2022](#) fra Retten i Lyngby (23. marts 2023), hvor en bogholder blev idømt **3 års fængsel** for 460 forhold – herunder underslæb af særlig grov beskaffenhed efter [§ 278, stk. 1, nr. 3](#) jf. [§ 286, stk. 2](#), idet hun i perioden 2013-2020 uretmæssigt overførte i alt 9.970.765 kr. fra arbejdsgiverens konti til egne konti og ægtefællens konto. Hertil kom dokumentfalsk ([§§ 171-172](#)) ved manipulation af fakturaer, hvor hun ændrede kontonumre, så betalinger blev ført direkte til egne konti. Tiltalte tilstod fuldt ud og anerkendte erstatningspligten.

Sagen illustrerer flere typiske træk:

- Svindlen startede med et lille beløb (500 kr.) der ikke blev opdaget
- Eskalering over 7 år til næsten 10 mio. kr.
- Dobbeltoverførsler og ændring af fakturanumre som tilsløringsmetode

- Pengene gik til privat forbrug

Strafudmålingen (3 år for ca. 10 mio. kr.) afspejler det store beløb og den langvarige period, men formildes af den fulde tilståelse.

LOV

[Straffeloven § 171](#)
[Straffeloven § 278, stk. 1](#)
[Straffeloven § 286, stk. 2](#)

PRAKSIS

Byretten · 3 års fængsel til bogholder for underslæb af 9,97 millioner kr. og dokumentfalsk (Tilståelsessag)

23.03.2023

§ 4 Advokaters underslæb af klientmidler

Advokater der tilegner sig klientmidler repræsenterer en særligt alvorlig kategori af underslæb grundet det kvalificerede tillidsforhold. Regelgrundlaget er dobbelt: strafferetligt henføres forholdet under [§ 278, stk. 1, nr. 3](#), jf. [§ 286, stk. 2](#), og professionsretligt overtrædes [vedtægten om advokaters pligter med hensyn til behandlingen af betroede midler]/(loven/bekendtgørelse-om-godkendelse-af-vedtægt-om-advokaters-pligter-med-hensyn-til-behandlingen-af-betroede 1).

Efter vedtægtens § 2 skal det samlede klienttilsvar indestå på en særlig klientbankkonto i et pengeinstitut. Advokaten må kun hæve beløb til udbetaling til klienten, modregning af bogført tilgodehavende eller overskydende beløb efter afstemning (§ 9). Tilsidesættelse af vedtægtens regler anses som tilsidesættelse af advokatpligterne og kan medføre indbringelse for Advokatnævnet (§ 19).

I sagen [BS-7613/2023-OLR](#) (Østre Landsret, 5. november 2024) behandledes spørgsmålet om erstatningsansvar for en advokats overførsel af 16,65 mio. kr. fra klientkonto i en insolvenssituation. Landsretten stadfæstede byrettens frifindelse.

Ved de groveste sager – fx underslæb af to cifrede millionbeløb fra klientkonti kombineret med dokumentfalsk – ses straffe på 4-5 års fængsel. Rettighedsfrakendelse efter [straffelovens § 79](#) kan nedlægges påstand om som supplement til frihedsstraffen.

LOV

[Straffeloven § 79](#)
[Straffeloven § 278, stk. 1](#)
[Straffeloven § 286, stk. 2](#)

PRAKSIS

Landsretten · Landsretten stadfæster frifindelse af advokat i sag om erstatningsansvar for overførsel af klientmidler i insolvenssituation

05.11.2024

§ 5 Foreningers retsstilling ved underslæb – erstatning og dokumentation

Når en kasserer eller bestyrelsesmedlem begår underslæb mod en forening, rejser det særlige civilretlige spørgsmål om erstatning fra tredjeparter – typisk pengeinstituttet der førte kontoen.

I sag [183/2024](#) (Det Finansielle Ankenævn, 19. december 2024) havde en kasserer over perioden 2009-2013 solgt foreningens værdipapirer for 313.669 kr. og overført provenuet til sin private konto. Foreningen opgjorde sit samlede tab til 851.510 kr. og rejste erstatningskrav mod Nordea Danmark.

Ankenævnet afviste kravet med den begrundelse, at:

- En skyldnererklæring på 900.000 kr. ikke i sig selv udgjorde tilstrækkelig dokumentation for erstatningskravets størrelse over for banken
- Foreningens tabsopgørelse manglede detaljeret redegørelse for de enkelte dispositioner
- Da tabet ikke var objektivt dokumenteret, var det ikke nødvendigt at tage stilling til, om banken handlede ansvarspådragende

I den ældre sag [216/2003](#) (Det Finansielle Ankenævn, 26. februar 2004) havde en kasserer begået underslæb for 512.452 kr. via netbank. Nævnet fastslog, at banken som udgangspunkt ikke er ansvarlig for, at en fuldmagtshaver misbruger sin lovlige adgang til konti. Online-aftalen udgjorde blot en teknisk ændring af råderetten, ikke en materiel udvidelse af fuldmagten.

Disse sager viser, at foreninger der rammes af underslæb bør:

- Sikre løbende revision og dobbelt tegningsregel
- Dokumentere tab detaljeret og konkret med bilag
- Ikke basere erstatningskrav alene på gerningsmandens erkendelse

PRAKSIS	Det finansielle ankenævn · Forening nægtet erstatning efter kasserers underslæb: Tabets størrelse ikke tilstrækkeligt dokumenteret	19.12.2024
	Det finansielle ankenævn · Spørgsmål om bankens erstatningsansvar for foreningskasserers underslæb via netbank	26.02.2004

§ 6 Afgrænsning til mandatsvig og bedrageri

Den praktisk vigtigste sondring er mellem underslæb (§ 278) og [mandatsvig](#) (§ 280) samt [bedrageri](#) (§ 279).

Underslæb vs. mandatsvig:

- [§ 278](#) kræver **tilegnelse** – gerningsmanden behandler godset som sit eget
- [§ 280](#) kræver **misbrug af en bestående beføjelse** til at handle på en andens vegne, der påfører formuetab – men ingen tilegnelse er nødvendig
- Hvis en bestyrer sælger virksomhedens aktiver til underpris til en bekendt: mandatsvig (misbrug af dispositionsret, intet tilegnelse). Hvis bogholderen overfører til egen konto: underslæb (tilegnelse)

Underslæb vs. bedrageri:

- [§ 278](#): Offeret har **allerede frivilligt** overgivet godset – ingen vildfarelse er nødvendig
- [§ 279](#): Gerningsmanden **skaber en vildfarelse** hos offeret, som derefter afgiver sit gods
- Kassereren der bruger kassens penge privat: underslæb. Den der foregiver at repræsentere en virksomhed og modtager betaling for en ydelse der aldrig leveres: bedrageri

Overlap og sideforbrydelser:

I praksis ses hyppigt samtidige domfældelser for underslæb og dokumentfalsk ([§ 171](#) jf. [§ 172](#)), når gerningsmanden har tilsløret underslæbet ved at manipulere regnskaber, bilag eller fakturaer. Overtrædelse af bogføringsloven indgår ligeledes ofte som et sideforhold.

§ 7 Rigsadvokatmeddelelsen og anklagepraksis

Anklagemyndighedens retningslinjer for formueforbrydelser er samlet i [Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Formueforbrydelser – de almindelige berigelsesforbrydelser](#).

De centrale punkter for underslæb:

- **Normalstraf (§ 285):** Straffen for §§ 276-283 fastsættes normalt efter § 285, medmindre forholdet er af særlig grov eller mindre strafværdig beskaffenhed.
- **Særlig grov beskaffenhed (§ 286, stk. 2):** Forbrydelserne vil "navnlig være af særlig grov beskaffenhed på grund af udførelsesmåden, eller fordi forbrydelsen er udført af flere i forening, eller som følge af omfanget af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået."
- **Mindre strafværdige forhold (§ 287):** Grænsen for bødefælgelse er 8.000 kr. (eventuelt lidt højere ved betalt erstatning). Bødepåstande følger et takst-system med dobbelt-værdien af det tilegnede, minimum 1.000 kr. ved førstegang, med 50 % tillæg ved gentagelse.

Den vejledende bødetabel for formueforbrydelser under 8.000 kr.:

Værdi	Bøde (1. gang)	Bøde (gentagelse)
Under 1.000 kr.	Dobbelt af værdien, min. 1.000 kr.	Dobbelt + 50 % tillæg
1.000-1.499 kr.	2.500 kr.	3.750 kr.
3.000-3.999 kr.	5.000 kr.	7.500 kr.
5.000-5.999 kr.	7.000 kr.	10.500 kr.
7.000-7.999 kr.	9.000 kr.	13.500 kr.

Det er en forudsætning for bødetaksterne, at det tilegnede er tilbageleveret eller erstatning er betalt.

LOV

[Straffeloven § 285, stk. 1](#)

[Straffeloven § 286, stk. 2](#)

[Straffeloven § 287, stk. 1](#)

§ 8 Betænkning nr. 1396/2000 – grænsen mellem § 285, § 286 og § 289

Den centrale referenceramme for afgrænsningen mellem normalstraffen og de skærpede strafferammer er [Betænkning nr. 1396/2000 om straffelovens § 289 m.v. – berigelseskriminalitet rettet mod offentlige midler](#), afgivet af Justitsministeriets udvalg om økonomisk kriminalitet og datakriminalitet.

Betænkningen analyserer bl.a.:

- Hvornår berigelseskriminalitet er af så grov karakter, at den bør henføres under [§ 286, stk. 2](#) frem for [§ 285](#)
- Den særlige [§ 289-kvalifikation](#) for overtrædelser af skatte-, told- og afgiftslovgivningen
- Strafverdigheden af underslæb rettet mod offentlige midler

[§ 289](#) har efter den seneste nyaffattelse fået et selvstændigt anvendelsesområde rettet mod grov skatte- og afgiftskriminalitet og finder kun anvendelse, når den pågældende lovgivning selv henviser til

bestemmelsen. For "almindeligt" groft underslæb (uden skatte/afgifts-dimension) er [§ 286, stk. 2](#) den relevante kvalifikationsbestemmelse.

LOV

[Straffeloven § 286, stk. 2](#)[Straffeloven § 289, stk. 1](#)

§ 9 Sammenfatning af strafudmålingspraksis

Baseret på den fundne praksis kan strafudmålingen for underslæb sammenfattes i følgende mønstre:

Bøde ([§ 287](#)):

- Beløb under 8.000 kr.
- Førstegangsforsøelse
- Erstatning betalt

Betinget fængsel / korte ubetingede straffe:

- Beløb i størrelsesordenen 50.000-500.000 kr.
- Kort periode
- Tilståelse og hel eller delvis tilbagebetaling
- Ingen systematisk tilsløring

Ubetinget fængsel 1-2 år:

- Beløb i millionklassen (1-3 mio. kr.)
- Længere periode
- Tillidsposition (kasserer, ansat)
- Eventuelt med dokumentfalsk

Ubetinget fængsel 2½-3½ år:

- Beløb på 5-10 mio. kr.
- Langvarig periode (flere år)
- Systematisk tilsløring og dokumentfalsk
- Udnyttelse af særlig betroet stilling

Ubetinget fængsel 4+ år:

- Tocifrede millionbeløb
- Kvalificeret tillidsforhold (advokat, ejendomsadministrator)
- Omfattende dokumentfalsk
- Mange forurettede

Skærpende omstændigheder der systematisk tillægges vægt:

- Beløbets størrelse og periodens varighed
- Antal forurettede

- Tillidsbruddets karakter (jo mere betroet position, jo strengere)
- Systematisk tilsløring og dokumentfalsk
- Manglende tilbagebetaling

Formildende omstændigheder:

- Fuld tilståelse
- Erstatningsbetaling (hel eller delvis)
- Høj alder (§ 82, stk. 1, nr. 2)
- Lang sagsbehandlingstid
- Personlige forhold (helbredsmæssige eller sociale)

LOV

[Straffeloven § 285, stk. 1](#)

[Straffeloven § 286, stk. 2](#)

[Straffeloven § 287, stk. 1](#)

PRAKSIS

Byretten · 3 års fængsel til bogholder for underslæb af 9,97 millioner kr. og dokumentfalsk (Tilståelsessag)

23.03.2023

REFERENCE

Lovgrundlag

5 paragraffer

Straffeloven § 278	stk. 1	Straffeloven § 285	stk. 1
Straffeloven § 286	stk. 2	Straffeloven § 287	stk. 1
Straffeloven § 289	stk. 1		

MATERIALE

Citerede afgørelser

4 afgørelser

LANDSRETTE · ANKEINSTANS

1

05.11.2024 Landsretten stadfæster frifindelse af advokat i sag om erstatningsansvar for overførsel af klientmidler i insolvenssituation 9509-11074

BYRETTE · FØRSTE INSTANS

1

23.03.2023 3 års fængsel til bogholder for underslæb af 9,97 millioner kr. og dokumentfalsk (Tilståelsessag) 1-4879/2022

DET FINANSIELLE ANKENÆVN · NÆVN / KLAGINSTANS

2

19.12.2024 Forening nægtet erstatning efter kasserers underslæb: Tabets størrelse ikke tilstrækkeligt dokumenteret 183/2024

26.02.2004 Spørgsmål om bankens erstatningsansvar for foreningskasserers underslæb via netbank 216/2003

FORARBEJDE

Betænkninger

1 reference

Straffelovens § 289 m.v. – berigelseskriminalitet rettet mod offentlige midler. Delbetænkning V afgivet af Justitsministeriets udvalg om økonomisk kriminalitet og datakriminalitet

nr. 1396 · 2000 · Justitsministeriet
